АВС-КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЯК ФОРМА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

ABC-CALCULATION AS A FORM OF FUNCTIONAL ANALYSIS OF COMPANY COSTS

УДК 331.56

Панасюк О.В.
к.е.н., доцент кафедри
аудиту та економічного аналізу
Навчально-науковий інститут обліку,
аналізу та аудиту
Університету державної фіскальної
служби України

У статті досліджено сутність та особливості методу калькулювання витрат за видами діяльності (АВС). Обґрунтовано необхідність та доцільність застосування АВС-калькулювання. Розглянуто основні відмінності та алгоритм застосування методу АВС-калькулювання. Визначено сферу застосування результатів АВС-інформації, а також переваги й недоліки застосування зазначеного методу.

Ключові слова: *витрати, собівартість, калькулювання, функціональний аналіз витрат, калькулювання за видами діяльності, драйвер витрат.*

В статье исследованы сущность и особенности метода калькуляции затрат по видам деятельности (АВС). Обоснованы необходимость и целесообразность применения АВС-калькуляции. Рассмотрены основные отличия и алгоритм применения метода АВС-калькуляции. Определена сфера применения результатов АВС-информации, а также достоинства и недостатки применения указанного метода.

Ключевые слова: *расходы, себестоимость, калькуляция, функциональный анализ затрат, калькуляция по видам деятельности, драйвер затрат.*

In the article the essence and features of the method of calculation of expenses by types of activity (ABC) are investigated. The necessity and expediency of the use of ABC-calculation is substantiated. The main differences and algorithm of the ABC calculation method are considered. The scope of application of the results of ABC information and advantages and disadvantages of application of the indicated method are determined.

Key words: *cost, costing, functional analysis of expenses, calculation by activity, cost driver.*

Постановка проблеми. Розподіл витрат досить довго здійснювався за допомогою традиційної системи обліку витрат, коли повна собівартість продукції (товарів, робіт, послуг) розраховується шляхом розподілу накладних витрат пропорційно вибраній формі бази розподілу, що пов'язана з обсягом діяльності. Ця система виникла тоді, коли виробництво було трудомістким, його темпи визначались темпами роботи виробничого персоналу, а в структурі витрат переважали прямі витрати. Для досягнення цілей бухгалтерського обліку і постійні, і змінні накладні витрати мають належати до одиниці витрат певним значущим чином. Проблема полягає в тому, що для прийняття найбільш доцільного методу слід віднести накладні витрати до одиниці витрат. Чому традиційні методи обліку перестали відповідати сучасним вимогам? Змінилась частка накладних витрат, яка раніше складала проценти, а сьогодні може перевищувати половину собівартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності та принципів застосування методу калькулювання за видами діяльності присвячені праці таких вчених, як Ф.Ф. Бутинець [1], С.Ф. Голов [2], Л.В. Нападовська [3], І.М. Білоусова [4], А.А. Костякова [5].

Постановка завдання. Метою статті є систематизація положень застосування методу калькулювання за видами діяльності (АВС) як форми функціонального аналізу витрат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність зміни методів розподілу непрямих витрат між об'єктами калькулювання пояснюється такими обставинами:

-- розвиток виробництва став передумовою диференціації продукції за розмірами, витратами ресурсів, складністю дизайну тощо;

-- наслідком автоматизації виробництва стало зменшення частки прямих трудових витрат у структурі собівартості продукції та зростання непрямих витрат;

-- збільшення вартості ресурсів, не пов'язаних безпосередньо з виробничою діяльністю підприємств (витрати на логістику, налаштування обладнання, технічний контроль продукції, витрати на збут);

-- автоматизація облікових процесів, що дало змогу застосовувати більш складні методи оброблення первинної інформації.

АВС-метод є формою функціонального аналізу витрат, за якого непрямі витрати групуються на основі зв'язків з визначеними операціями, а також вибираються носії витрат для кожної групи. Фактично розвиток АВС-методу був спробою підвищення адекватності методу повного поглинання витрат не стільки в бухгалтерському обліку, скільки для досягнення цілей у бізнесі. Технологія калькулювання АВС забезпечує накопичення та систематизацію інформації щодо різноманітних фінансових показників (витрати, доходи, активи, зобов'язання), залучених у діяльність підприємства, в розрізі основних бізнес-процесів та операцій. На відміну від традиційного підходу, в основу нової системи була покладена ідея про безпосередній зв'язок між фінансовими показниками та об'єктами обліку через операції (рис. 1).

Отже, всі поточні витрати, пов'язані з виконанням визначених операцій, групуються та переносяться на відповідний об'єкт витрат. При цьому

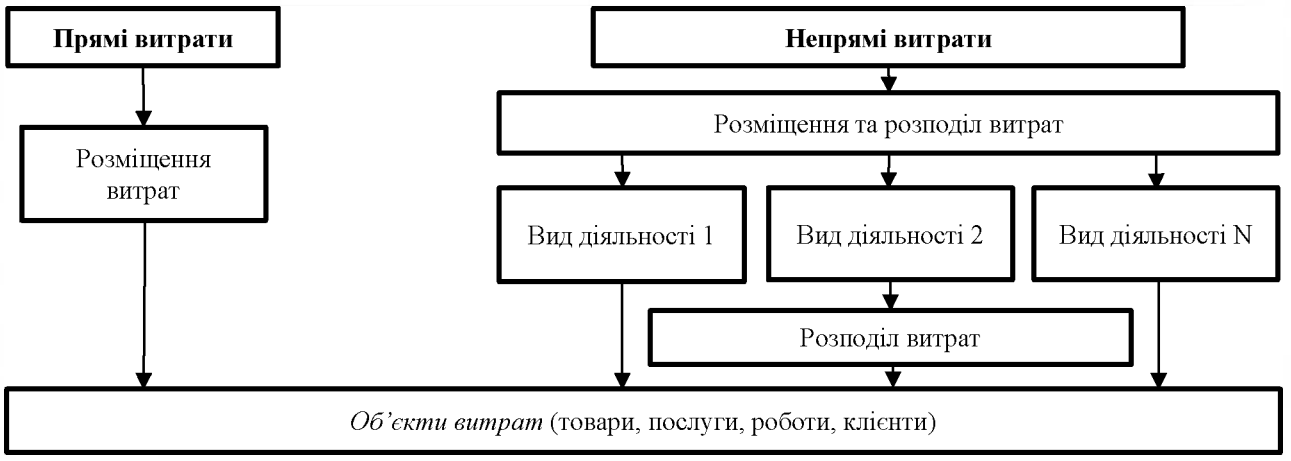

Рис. 1. Розподіл прямих та непрямих витрат методом обліку витрат за видами діяльності

Джерело: складено на основі джерела [7

витрати з виконання основних операцій зі створення споживчої цінності прямо переносяться на конкретний об'єкт витрат. Однак непрямі витрати, а саме витрати на реалізацію управлінських та допоміжних операцій, не можуть бути безпосередньо перенесені на відповідний об'єкт витрат. Це пов'язане з тим, що такі операції виконуються в різних бізнес-процесах, тобто одночасно беруть участь у створенні декількох об'єктів витрат.

Операція вимагає залучення ресурсів всіх видів, що дає змогу пов'язувати операції з активами, необхідними для їх здійснення; витратами, понесеними під час їх виконання; зобов'язаннями щодо залучення активів. Під час використання АВС-методу активи, зобов'язання та витрати спочатку локалізуються в первинному обліку за місцями їх виникнення та центрами відповідальності, далі групуються за операціями, а потім розподіляються на об'єкти обліку (носіїв витрат).

При цьому сукупність операцій компанії об'єднується в ієрархію за рівнями їх здійснення, видами первинної та вторинної діяльності. Кожен з об'єктів калькулювання належить до одного з трьох сегментів:

1) виробничий (товари, роботи, послуги);

2) збутовий (клієнти, клієнтські сегменти, регіони обслуговування);

3) управлінський (центри відповідальності).

Послідовність розподілу витрат, згрупованих за операціями, на об'єкти обліку досить складна. По-перше, чи будуть витрати операції відповідного рівня ієрархії розподілені на конкретний об'єкт обліку, залежить від наявності причинно-наслідкових зв'язків між ними. Наприклад, витрати на підтримку відносин з клієнтами будуть розподілятись між об'єктами збутового сегменту, але не будуть включені в собівартість продукції. По-друге, базою розподілу витрат, віднесених на операцію, між об'єктами обліку виступає фактор витрат ("cost driver"), під яким розуміється кількісний результат операцій, що використовується об'єктами обліку.

Метод АВС-костингу поширюється не тільки на розподіл непрямих витрат у системах калькулювання, але й на бюджетування, аналіз відхилень від гнучких бюджетів та аналіз рентабельності покупців.

Під час застосування підходу АВС постає завдання пошуку іншої (не пов'язаної з обсягом) бази для розподілу непрямих витрат. Організації несуть непрямі витрати під час здійснення різних операцій, які можна поділити на:

-- логістичні операції, пов'язані з рухом матеріального та інших потоків;

-- балансуючі операції, пов'язані із забезпеченням відповідності надходження ресурсів та потреби в них;

-- операції із забезпечення якості продукції та процесів;

-- операції обміну, що стосуються виконання вимог споживачів щодо зміни специфікації, структури продукції, дат постачань тощо.

Частіше за все визначаючим фактором (драйвером) операцій є не обсяг продукції. Наприклад, логістичні операції визначаються здебільшого кількістю партій, а не загальною кількістю одиниць продукції, а операції обміну -- кількістю клієнтів. Такий підхід дає змогу сформувати нові об'єкти витрат, наприклад канал дистрибуції [3].

Основною характерною рисою АВС-методу є накопичення виробничих непрямих витрат не на ділянках (підрозділах), а на процесах (операціях) з подальшим рознесенням за видами продукції, задіяними на цих операціях.

Назвемо сприятливі умови для застосування АВС-методу. Під час переходу від традиційної системи калькулювання собівартості до методу АВС компанії базуються на тому, що нова інформація має приводити до дій, що збільшуватимуть при-

буток. Для цього потрібно, щоб аналіз, здійснений за АВС-методом, значно відрізнявся від традиційного. Це виникає в таких випадках:

– виробничі непрямі витрати є високими порівняно з прямими витратами, зокрема прямими витратами на оплату праці;

– виробляється великий асортимент суттєво відмінних один від одного продуктів;

– ресурси, що є непрямими витратами, пов'язані з виробництвом продукції, є досить різноманітними;

– обсяг непрямих витрат визначається насамперед не обсягом випуску, а, скоріше за все, кількістю трансакцій чи іншим драйвером.

Отримана в результаті АВС-аналізу інформація зможе допомогти у визначенні можливостей збільшення прибутковості. Наприклад, АВС часто показує, що виробництво дрібносерійної продукції є більш витратним процесом з меншим рівнем прибутковості за наявного рівня цін. Отримавши таку інформацію, підприємство може призупинити виробництво такої продукції та спрямувати ресурси на більш прибуткові види продукції, які слід виробляти. Однак можна спробувати змінити організацію дрібносерійного виробництва, щоби зменшити собівартість. АВС є орієнтиром того, на які процеси менеджменту необхідно звернути увагу.

Алгоритм визначення собівартості продукції за методом АВС складається з декількох етапів. Розглянемо детально кожний з них у табл. 1.

Ієрархія витрат поділяє витрати на різні групи на основі різних типів драйверів витрат або різних рівнів складності визначення причинно-наслідкових зв'язків. В АВС-системі зазвичай виокремлюють таку ієрархію:

– витрати на одиницю випуску (процеси рівня одиниці продукції);

– витрати на партію (процеси рівня партії продукції);

– витрати на розвиток та підтримку продукції або послуги (процеси рівня продукції);

– витрати на управління організацією (процеси рівня компанії).

Підприємства використовують АВС-інформацію для прийняття рішень у сфері ціноутворення, товарної стратегії та управління витратами.

Рішення щодо цінової політики та структури продукції. АВС-система допомагає менеджерам краще розуміти структуру витрат під час прийняття рішень з виробництва та продажу продукції. В результаті менеджери приймають рішення щодо принципів цінової політики та структури продуктового портфеля.

Рішення щодо зниження витрат та вдосконалення виробничого процесу. Проведення аналізу витрат за найбільш важливими операціями та драйверами, які є причиною виникнення витрат, дає сукупність можливостей для підвищення продуктивності.

Рішення щодо проектування. Для того щоб оцінити нові проекти з управління та виробництва, менеджери мають визначити, яким чином проект продукції та процесів впливає на операції та витрати.

Рішення щодо планування та управління. Визначається планова величина витрат за операціями, використовується планова ставка розподілу, тобто застосовується нормативний метод для калькулювання собівартості продукції.

Переваги та недоліки калькулювання витрат за видами діяльності можна побачити на рис. 2.

Таблиця 1

Алгоритм визначення собівартості продукції за методом АВС

№	Етап	Сутність та характеристика
1	Формування переліку функцій (операцій)	Функції (операції) складаються із сукупності окремих робіт та завдань. Наприклад, закупівля матеріалів – це сукупність різноманітних завдань, зокрема отримання замовленого матеріалу, виявлення постачальників, підготовка замовлення на закупівлю. Рекомендується керуватись правилом п'яти відсотків, тобто ігнорувати операції, на які вимагається менше 5% ресурсів та робочого часу персоналу.
2	Визначення вартості операцій	Після того, як функції виявлені, за кожною з них повинні бути розподілені витрати ресурсів, які були спожиті за досліджуваний період. Це необхідно зробити для того, щоб визначити, скільки організація витрачає на кожну функцію. Деякі з ресурсів можуть бути безпосередньо віднесені до конкретних центрів, однак інші є непрямими та залученими до кількох центрів одночасно. Вартість операцій розраховується шляхом розподілу вартості ресурсів на базі факторів (драйверів) витрат на ресурси, які пов'язують ресурси з виконанням операцій.
3	Відбір факторів (драйверів) операцій	Цей етап є найбільш «суб'єктивним» етапом застосування АВС-методу. Фактор (драйвер) операції – це кількісний показник зв'язку між операцією та об'єктом витрат.
4	Оцінка вартості одиниці носія витрат	Здійснюється шляхом відношення суми непрямих витрат за кожною функцією (операцією) до кількісного значення відповідного носія витрат.
5	Розподіл витрат, пов'язаних з функціями (операціями) за об'єктами витрат	Полягає в розподілі значення фактору витрат за об'єктами витрат. З цього можна зробити висновок, що фактор витрат повинен бути оцінений таким чином, щоб його можна було нараховувати за окремими видами продукції.

Джерело: складено на основі джерела [7]

Переваги методу	Недоліки методу
– Отримання найбільш точної та детальної інформації щодо собівартості окремих видів продукції; – ефективне управління бізнес-процесами та ресурсами підприємства; – досягнення прозорості процесів та витрат ресурсів; – більш точне визначення величини собівартості; – організація обліку за центрами відповідальності; – розширення можливостей та аналізу непрямих витрат, а також управління ними; – підготовка ефективних управлінських рішень у сфері ціноутворення; – можливість об'єктивного оцінювання діяльності підприємства.	– Методична складність та інтуїтивна незрозумілість результатів; – наявність великої кількості умовностей у розрахунках; – нечітке визначення результатів; – залучення трудових ресурсів для створення моделі, визначення драйверів; – необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів за умови зміни системи автоматизованого обліку витрат.

Рис. 2. Переваги та недоліки методу калькулювання АВС

Джерело: складено автором

Наприкінці року заплановані та фактичні витрати порівнюються для того, щоби визначити, наскільки ефективним було управління операціями в минулому році. Для прийняття рішень менеджери вибирають рівні деталізації системи калькулювання собівартості, порівнюючи витрати за цією системою з результатами, отриманими під час її використання. Серед найбільш вагомих результатів (вигід) використання системи АВС назвемо такі:

– значні суми непрямих витрат розподіляються під час використання тільки однієї або двох груп витрат;

– всі непрямі витрати або їх більша частина визначені як витрати на кількість одиниць випуску (тобто менша частка витрат розглядається як витрати на партію, витрати на підтримання продукції та витрати на управління та утримання організації);

– різна продукція потребує використання різної кількості ресурсів у зв'язку з різницею в обсязі, стадіях процесу виробництва, розмірі партії або складності;

– продукція, процес виробництва якої є складним, є більш прибутковою, ніж простий процес виробництва продукції;

– персонал відділу виробництва не згоден зі співробітниками бухгалтерії щодо величини виробничих та комерційних витрат.

За управління видами діяльності бізнес розглядається як набір взаємопов'язаних видів діяльності, що, зрештою, додають цінності споживачу, який користується продуктом. Цей підхід приділяє основну увагу управлінню бізнесом на основі тих видів діяльності, які в сукупності утворюють сутність організації. Як ми вже знаємо, управління видами діяльності виходить з концепції, що види діяльності потребують витрат. Отже, за управління видами діяльності буде здійснюватися також стратегічне управління витратами [8].

Мета управління видами діяльності полягає в тому, щоб гарантувати задоволення потреб споживачів за меншого попиту на організаційні ресурси. За традиційного підходу бюджети й управлінські звіти аналізуються за типами витрат, що понесені кожним центром відповідальності.

За АВС витрати аналізуються за видами діяльності, що дає змогу менеджерам отримувати інформацію про те, чому мають місце ті чи інші витрати, яким є вихід за кожним видом діяльності (в одиницях факторів витрат).

Розглянемо різницю між традиційним аналізом та аналізом за видами діяльності на основі звіту (табл. 2), представленого керівництву відділом збуту й маркетингу [8, с. 141].

Таблиця 2

Аналіз збутової діяльності підприємства

Показник	Сума, тис. грн.
Традиційний аналіз	
Заробітна плата	2 041
Комунальні послуги	118
Транспортні витрати	1 370
Витрати на зв'язок	290
Амортизація	146
Інші витрати	105
Всього витрат	**4 070**
АВС-аналіз	
Маркетингова та технічна підтримка	1 620
Ділові поїздки до клієнтів	216
Обслуговування клієнтів	260
Обробка замовлень клієнтів	540
Зберігання запасів	264
Відвантаження продукції клієнтам	1 170
Всього витрат	**4 070**

Джерело: складено на основі джерела [8, с. 142]

З табл. 2 бачимо, що підхід до управління за видами діяльності забезпечує менеджерам важливу інформацію. Він надає більшу наочність витрат на виконання видів діяльності, якими займається організація, а також може стати мотивацією для діяльності менеджерів, на які традиційний аналіз особливої уваги не звертає. Крім того, ідентифікація витрат за видами діяльності може підштовхнути керівництво до певних дій, необхідних для того, щоби фірма стала більш конкурентоспроможною. Наприклад, у результаті АВС-аналізу керівництво дізналося, що витрати на обробку замовлення одного клієнта складають 50 грн. Після

цього їм стає зрозуміло, що невелике замовлення є сумнівно прибутковим з огляду на витрати на його обробку [8, с. 142]. В результаті відмови від великої кількості дрібних замовлень та концентрації на великих замовленнях попит на види діяльності, пов'язані з обробкою замовлень споживачів, знижується, тому можна очікувати, що майбутні витрати за цим видом діяльності скоротяться.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, метод АВС є не тільки способом розподілу непрямих витрат, але й інструментом управління. АВС-інформація використовується як для поточного управління, так і для прийняття стратегічних рішень на тактичному рівні, інформацію можна використовувати для рекомендацій щодо збільшення прибутку та підвищення ефективності діяльності. На стратегічному рівні вона використовується як допомога в прийнятті рішень щодо інвестування, виходу на нові ринки. Від підприємств для встановлення обґрунтованих цін на всю номенклатуру продукції метод АВС вимагає менше часу. При цьому рекомендується ретельно вибирати критерії розподілу витрат.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: підручник / за ред. Ф.Ф. Бутинця. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир, 2002. 480 с.

2. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет. Киев, 1998. 383 с.

3. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підручник для студентів вузів. Київ: Книга, 2004. 544 с.

4. Білоусова І.М. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 9. С. 3-5.

5. Костякова А.А. Управлінські аспекти обліку накладних витрат. Наука й економіка. 2009. Вип. 2(14). С. 80-85.

6. Скрипнік М.І. АВС-калькулювання. URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/3_49/38.pdf.

7. Глущенко А.В., Яркова І.В. Стратегічний облік: підручник та практикум для бакалаврату та магістратури. Москва: Юрайт, 2018. 240 с.

8. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінських облік: навч. посібник / за ред. О.М. Ковалюка. Київ: Алерта, 2009. 176 с.

REFERENCES:

1. Buhgaltersky] upravlinskyj oblik (2002). [Management Accounting] / F.F. Butynecz, T.V. Davydyuk, N.M. Malyuga, L.V. Chyzhevska; 2-ge vyd., pererob. i dop. – Zhytomyr. – 480 p. (in Ukrainian)

2. Golov S.F. (1998). Upravlenchesky] buhgalterskyj uchet [Management accounting] / Golov S.F. – K., 1998. – 383 p. (in Ukrainian)

3. Napadovska L.V. (2004). Upravlinskyj oblik: pidruchnyk dlya studentiv vuziv [Management accounting] / Napadovska L.V. – K.: Knyga, 2004. – 544 p. (in Ukrainian)

4. Bilousova I.M. (2016). Metody obliku vyrobnychyh vytrat i kalkulyuvannya sobivartosti produkciyi [Methods of accounting for production costs and calculating the cost of production] / Bilousova I.M. // Buhgalterskyj oblik i audyt. – № 9. – P. 3-5. (in Ukrainian)

5. Kostyakova A.A. (2009). Upravlinski aspekty obliku nakladnyh vytrat [Management aspects of accounting for overhead costs] / A.A. Kostyakova // Nauka j ekonomika. – Vyp. 2(14). – P. 80-85. (in Ukrainian)

6. Skrypnik M.I. ABC-kalkulyuvannya [ABC-calculation] // [Online]. – URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/3_49/38.pdf.

7. Strategichnyj oblik (2018): pidruchnyk ta praktykum dlya bakalavratu ta magistratury [Strategic Accounting] / A.V. Glushhenko, I.V. Yarkova. – M.: Vydavnycztvo Yurajt. – 240 p. (in Ukrainian)

8. Shevchuk V.R. (2009). Strategichnyj upravlinskyh oblik: navch. posibnyk / [Strategic Management Accounting] / V.R. Shevchuk; za red. O.M. Kovalyuka. – K.: Alerta. – 176 p. (in Ukrainian)

Panasyuk O.V.
Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Audit and Economic Analysis
Educational and Scientific Institute of Accounting, Analysis and Audit
University of the State Fiscal Service of Ukraine

ABC-CALCULATION AS A FORM OF FUNCTIONAL ANALYSIS OF COMPANY COSTS

The distribution of costs for quite a long time was carried out using the traditional cost accounting system, when the calculation of the full cost of production (goods, works and services) by distributing overheads in proportion to the chosen form of distribution base related to the volume of activities. This system arose at a time when production was labor-intensive, its rates were determined by the pace of work of production personnel, and in the structure of expenditure, and direct costs were prevalent. For accounting purposes, both fixed and variable overhead costs must be per unit of expenditure in a certain meaningful manner. The problem is to adopt the most appropriate method of assigning overheads per unit cost.

The need to change the methods of allocating indirect costs between objects of calculation is due to the following circumstances:

– development of production has become a prerequisite for product differentiation in terms of size, cost of resources, design complexity, etc.;

– the consequence of automation of production was the reduction of the share of direct labor costs in the structure of cost of production and growth of indirect costs;

– an increase in the cost of resources not related to the production activities of enterprises: the cost of logistics, equipment adjustment, technical control of products, sales costs;

– automation of accounting processes allowed to use more complex methods of processing primary information.

The ABC-method is a form of functional analysis of costs, in which indirect costs are grouped, based on connections with specified operations and selected cost carriers for each group. In fact, the development of the ABC-method was an attempt to increase the adequacy of the method of full absorption of costs not so much in accounting, but for business decision-making purposes. The ABC-calculation technology provides for the accumulation and systematization of information on various financial indicators (costs, revenues, assets and liabilities), involved in the activities of the enterprise, in terms of the main business processes and operations. In contrast to the traditional approach, the idea of a direct link between financial indicators and objects of accounting through operations was laid on the basis of the new system.

The sequence of cost sharing, grouped by operations, into objects of accounting is rather complicated. First, will the costs of operations of the appropriate level of the hierarchy be allocated to a particular object of accounting, depends on the existence of causal relationships between them. For example, the cost of maintaining customer relationships will be distributed among the objects of the marketing segment, but will not be included in the cost of production. Secondly, the basis for the allocation of costs attributed to the transaction, between the objects of accounting is the cost driver (cost driver), which refers to the quantitative result of operations used by the objects of accounting.

The method of ABC-busting applies not only to the distribution of indirect costs in the calculation systems, but also to budgeting, analysis of deviations from flexible budgets and analysis of profitability of customers.

The information obtained in the result of the ABC-analysis can help in determining the possibilities of increasing profitability. For example, ABC often shows that the production of small batches is a more costly process with a lower level of profitability than the existing price level. By obtaining such information, you can pause the production of such products and direct resources to more profitable types of products to be produced. But you can try to change the organization of small-scale production to reduce the cost. ABC is a guideline for which management processes need to pay attention.

Thus, the ABC-method is not only a way of distributing indirect costs, but also serves as a management tool. The ABC-information is used for both current management and strategic decision-making at the tactical level, information can be used for recommendations to increase profits and improve performance. At the strategic level – as a help in making decisions on investment issues, entering new markets. For companies to establish reasonable prices for the entire range of products, the ABC-method requires less time. At the same time, it is recommended that you carefully select the criteria for allocating costs.

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ

ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 26

Одеса

2018

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор.

Заступник головного редактора:

Маргасова Вікторія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Коркоц Олександр Миколайович – кандидат економічних наук.

Члени редколегії видання:

Барна Марта Юріївна – доктор економічних наук, доцент.
Верхоглядова Наталія Ігорівна – доктор економічних наук, професор.
Войт Сергій Миколайович – доктор економічних наук.
Гулей Анатолій Іванович – доктор економічних наук.
Князєва Олена Альбертівна – доктор економічних наук, професор.
Коваленко Олена Валеріївна – доктор економічних наук, професор.
Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор.
Миронова Лариса Геннадіївна – доктор економічних наук.
Скидан Олег Васильович – доктор економічних наук, професор.
Шмиголь Надія Миколаївна – доктор економічних наук, професор.
Ліна Пілеліене – Ph.D., професор економіки.
Натія Гоголаурі – доктор економічних наук, професор.
Анджей Паулік – доктор економіки хабілітований, професор.
Катерина Нацвлішвілі – доктор економічних наук, професор.

Електронна сторінка видання – www.market-infr.od.ua

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 7 жовтня 2016 року № 1222

Рекомендовано до поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій (протокол № 12 від 24.12.2018 року)

ISSN (Online): 2519-2868

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2018

Наукове видання

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 26

Коректура • *Н. Ігнатова*

Комп'ютерна верстка • *В. Удовиченко*

Засновник видання:
ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»
Адреса редакції: вул. Сегедська 18, кабінет 432,
м. Одеса, Україна, 65009
Телефон: +38 (048) 709-38-69
Веб-сайт журналу: www.market-infr.od.ua
E-mail редакції: journal@market-infr.od.ua